

ASOCIACIÓN GALEGA
DE PROFESIONAIS DA
XESTIÓN CULTURAL

**Estratexia da
cultura galega**

XUNTA DE GALICIA

Achegas da AGPXC

Agosto 2018

INTRODUCCIÓN

A Asociación Galega de Profesionais da Xestión Cultural aceptou participar no proceso de mesas de traballo ao redor da estratexia cultural da Xunta de Galicia para os vindeiros anos, como creemos que debemos facer en calidade de axentes activos do ecosistema cultural galego. Aceptamos polo tanto o encargo de participar nas mesas e elaborar informes e propostas que se inclúen neste texto, máis que queremos introducir baixo as seguintes premisas:

- Practicaremos unha opinión crítica e construtiva, desde a liberdade que nos dá manernos en activo nun sector difícil e pouco desenvolvido neste contorno que habitamos.
- Esperamos e desexamos que os esforzos persoais que supón participar nestas mesas e elaborar os informes adxuntos se vexan reflectidos no documento final.

Dito esto e para introducir os informes sectoriais elaborados segundo as mesas temáticas polxs valiosxs profesionais que a nosa asociación achega (Agar Ledo, Iván Arias, Carlos Lorenzo, Clara Rodríguez Cordeiro, Tomi Legido, Emi Candal e Diego V. Meizoso), estableceremos **catro primeiras alegacións ao proceso de traballo** que nos parecen contextualizadoras:

1. Botamos en falta no documento de partida que se nos achega, na definición das mesas de traballo e na orientación do proceso de recollida de información, unha *visión máis ampla* e sistémica do termo cultura. Creemos que unha chamada “estratexia” da cultura non pode limitarse ao eido das industrias culturais como claramente se advirte no deseño das mesas. As industrias culturais, a cultura como un recurso, o turismo e a internacionalización son importantes si, mais cremos que tamén é moi importante o dereito á cultura que ten toda a cidadanía galega como marca a constitución do 78 e outras leis, que aquí se obvian por completo. Non pode ser como decían compañeirxs nosos de sector fai xa unha década que o discurso predominante da industria cultural relegue ou reprima o carácter transformador e os efectos sociais emancipadores da cultura. **A cultura debe ser axente de desenvolvemento integral do territorio e no desenvolvemento integral está o económico si, mais tamén están o social, o persoal e o cultural**, que no plantexamento inicial da “estratexia” botamos en falta.
2. Esta chamada “estratexia” polo tanto *autolimita* de inicio o seu posible impacto se non amplía a súa visión e obxectivos. E tamén se autolimita cando non se inclúen nela outras administracións que invisten en cultura, porque non acoden ás mesas, porque non foron invitadas ou porque (no caso da CRTVG ou de outras consellerías da propia Xunta, imprescindibles nunha estratexia de perspectiva ampla) dísenos que dependen doutras vontades. Se o plantexamento é este, creemos que isto no que estamos traballando sería máis honesto definilo como

unha “estratexia da Secretaría Xeral de Cultura” para as “industrias culturais” galegas.

3. Aínda que así fora redefinida ou reorientada a estratexia (que non é a nosa vontade) amosa outras eivas importantes e recurrentes en canto non se teñen en conta traballos, reflexións e incluso leis anteriores que xa avanzaron moito do que estamos facendo. En concreto esforzos de definición legislativa en canto ao libro, ás artes escénicas ou aos museos xa están feitos. Poden ser mellorables pero non sería intelixente obviarlos por completo xa que poden estar xa recollidas moitas achegas importantes.
4. Polo tanto cremos na optimización do proceso de traballo en canto á inclusión de axentes valiosos para unha estratexia con impacto. Isto pasaría inexcusablemente por unha maior interconectividade administrativa, mais tamén por establecer metodoloxías para ordenar a información que se nos demanda. Por agora acudimos a unhas primeiras mesas plantexadas como choivas de ideas totalmente abertas e sen filtros e isto podería ser un inicio, pero cremos que a información pódese e débese sistematizar moito máis para que sexa útil.

En resumo, **unha estratexia cunha visión ampla da cultura a respecto da sociedade que representa, ben planificada e integradora dos axentes que a fagan transformadora, que teña en conta a traxectoria e o contexto que nos é propio, e ben conducida a través dun proceso sistemático, é necesaria e ilusionante para construír as políticas culturais que necesitamos como sector e como país.** Por iso participamos co mellor ánimo neste proceso coas seguintes aportacións particulares que poderán ser desenvoltas nas próximas fases de traballo da Estratexia da Cultura Galega 21:

ACHEGAS

SECTOR DAS ARTES ESCÉNICAS

- Desenvolvemento do anteproxecto da Lei Galega de Artes Escénicas presentado no Parlamento galego no ano 2016 garantindo con ela un marco eficiente e consensuado para as artes escénicas para os vindeiros anos; avanzando desde esta Lei as liñas concretas para gañar prestixio social e a proxección que as artes escénicas galegas precisan.
- Consideramos que a estratexia debe fundamentarse na necesidade de que a política do Goberno galego no ámbito das artes escénicas sexa unha política integral, que inclúa e comprometa no seu desenvolvemento a todos os departamentos das distintas consellerías con competencias en ámbitos relacionados coas artes escénicas, para poder establecer deste xeito un marco estable de apoio á cultura que teña en conta as dimensións cidadá, artística e económica.

- Os eixos sobre os que debe xirar a Estratexia son: o da formación e creación artística, o da integración das artes escénicas na vida comunitaria, o das industrias culturais, o dos mercados e os públicos e o da proxección exterior.
- Afondar na democratización do público, neste sentido de achegar as artes escénicas a toda a sociedade e incidindo na entre a xente máis nova, cun programa cultural específico no eido escolar para acadar o prestixio, coñecemento e desfrute das artes escénicas entre todo o público.
- Dentro do eixo dirixido á creación artística debe artellarse un circuito que garanta residencias para compañías privadas e para novos creadores e creadoras individuais en espazos que forman parte do tecido dependente das administracións competentes.
- A estratexia debe acompañar a consolidar as empresas culturais do sector e para iso contemplar axudas á incorporación de melloras técnicas, en especial as novas tecnoloxías da información, e á formación dos recursos humanos. Así mesmo, establecer un sistema de bolsas de prácticas en empresas para facilitar a transición entre o ensino e o mercado laboral.
- Promover a proxección das creacións galegas no exterior mediante a presenza nas principais feiras e eventos internacionais en canto a artes escénicas e mediante o reforzo e revisión das axudas á distribución no exterior, garantindo que respondan ás necesidades reais do sector.

SECTOR DA MÚSICA

- Creación dunha oficina ou organismo que centralice a información sobre a axenda de concertos a nivel galego, para que programadores de concertos ou festivais, acudindo ao seus datos actualizados, eviten coincidencias nun mesmo tipo de oferta para o mesmo público obxectivo.
- Formación dirixida ao colectivo de músicos para ofrecerlle habilidades e ferramentas coa que poidan construír unha carreira profesional (contratación mercantil e laboral, deseño de xiras, propiedade intelectual, marketing...)
- Dotar aos artistas galegos dun sistema de “bolsa de viaxe” para que podan competir en condicións dignas co resto de bandas para actuar fóra de Galicia.
- Potenciar acordos estables con institucións e concellos de Portugal como espazo prioritario para actuacións e xiras de bandas e artistas galegos.
- Establecer en institucións ou organismos galegos en Madrid os recursos necesarios adicados a promocionar e buscar oportunidades para artistas galegos,

tentando así aumentar a presenza da cultura galega desde onde se lle dá maior visibilidade ao resto do Estado.

- Aumentar na programación de Radio Galega Música ata un 50% como mínimo de música feita en Galicia, dando prioridade á música feita en lingua galega.
- Favorecer e facilitar desde as diferentes administracións públicas, a creación de espazos e salas culturais privadas nas que se ofrezan espectáculos e se creen circuítos que complementen as ofertas municipais, que se adapte aos hábitos de lecer da cidadanía e que se axusten ás necesidades dos músicos para o desenvolvemento das súas carreiras musicais.
- Facilitar a adquisición de instrumentos no eido familiar, para favorecer os estudos musicais e a promoción de rapaces e rapazas con talento. Habilitar liñas de subvencións, becas, residencias e outras axudas que contribúan á formación de novas xeracións de músicos.
- Revisar, corrixir e reformular as liñas de axudas propostas dende AGADIC por non estar focalizadas en potenciar as liñas estratéxicas propostas na Estratexia da Cultura Galega.
- Desaparición das axudas que apoian a artistas non galegos, e recuperación de liñas de axudas á produción fonográfica para dotar de músculo a discográficas e editoriais musicais galegas que potencien a publicación e a promoción da música dos artistas galegos. Actividade que beneficiaría a estudos de gravación, salas...
- Apoiar a artistas e profesionais galegos para traballar en rede co exterior.

SECTOR DO LIBRO

- Incidir e revisar os plans de animación á lectura, para que realmente promocionen na cidadanía o interese pola lectura, evitando que se convertan en actividades culturais (escénicas, musicais, lúdicas ou artísticas) que non salientan o valor dos libros.
- Promover entre a poboación xeral o coñecemento do valor das bibliotecas públicas e dos servizos que ofrece de balde. Son o espacio cultural de referencia e primordiais difusores da nosa cultura, polo que precisan dos recursos necesarios para manterse actualizados ante as innovacións tecnolóxicas que inciden no espallamento de produtos culturais (libro, música, audiovisual...).
- Promover unha maior presenza de autoras e autores galegos nos medios de comunicación, non só nos espazos culturais ou especializados de escaso consumo popular. Así facilitaríase o coñecemento dos protagonistas do noso sistema

literario outorgándolle valor, recoñecemento e promoción entre o público maioritario.

- Fornecer o tecido de actividades e eventos de promoción de autores e autoras (por exemplo os certames literarios), atendendo tamén ao impacto que teñen sobre os niveis de lectura.
- Fornecer e reformular, se é preciso, o modelo de Feiras do Libro, convertíndoas nas verdadeiras festas da lectura.
- Fomentar a presenza no exterior de autores e autoras galegas, propiciando así a difusión da literatura galega e a súa tradución a outros idiomas. Presenza da literatura galega nas principais feiras internacionais.

SECTOR DOS ESPAZOS DA MEMORIA – MUSEOS

- Repensar a estrutura museística desde a sustentabilidade e crear unha rede de museos para fomentar a coordinación e o intercambio:
 - Achegamento ao sector colaborativo e ecolóxico. Traballo en rede, co intercambio como base, entendendo o museo como un lugar de produción do coñecemento e non como almacén ou mero lugar de exhibición.
 - Aplicar os principios de sustentabilidade ás estruturas museísticas.
 - Crear relacións entre os espazos dedicados á adquisición, custodia, conservación, estudo e difusión do patrimonio.
- Poñer en práctica unha fórmula baseada no intercambio e no aproveitamento dos recursos acumulados, como por exemplo facer un estudo das coleccións para convertelas nun arquivo do común, ao servizo de todas e de todos, para rendibilizalas, ordenándoas e distribuíndoas.
- Promover a vontade de comunicación interinstitucional, para poñer en marcha un órgano de xestión común e independente que reúna a todas as administracións para contribuír, xuntas, a ordenar e potenciar o papel educativo, de servizo público, de centros de investigación, de lugares de conservación e difusión do patrimonio.
- Aproveitar da estrutura e vontade colaborativa do Sistema Galego de Museos (contemplado xa na Lei do Patrimonio Cultural de Galicia) e do Consello Galego de Museos: a plataforma independente de coordinación entre museos. Partir da experiencia desta rede para outorgarlle carácter asesor e consultivo.

- Variar a política de investimentos e destinar os recursos que se empregaron e empregan en infraestruturas cara ao mantemento, ao coidado e á creación de emprego especializado:
 - Aposta pola profesionalización e o incremento de investimento en recursos humanos.
 - Promover unha política de contidos, fronte á política de contedores que prevaleceu nas últimas décadas. Sobran espazos físicos e falta persoal para poñelos en valor.
- Adquisición, conservación, estudo e posta e valor do patrimonio, entendendo os museos como espazos sociais, de memoria, de coñecemento e de fomento do pensamento crítico. Enfatizar en que a misión dos museos, como servizo público, é –ademais de adquirir, e difundir– salvagardar o patrimonio e investigalo, tamén o que está xestionado por entidades privadas.
- Novo uso para o Museo da Cidade da Cultura:
 - Para traballar de xeito articulado na produción de coñecemento, na elaboración de pensamento dentro dos museos, poderíase darlle un novo uso, por exemplo, ao edificio do museo da Cidade da Cultura para reorientar o seu funcionamento cara ao estudo e o arquivo do patrimonio artístico –o labor de produción expositiva e un labor curtopracista que supón un desembolso de cartos alto con pouco impacto social–, concentrando a súa misión no estudo e ordenación para dar resposta á falta de recursos dos espazos de exposición, que deriva na ausencia de departamentos de investigación que produzan coñecemento internamente.
 - Un museo/centro de estudos cunha finalzade próxima á do arquivo do Gaiás, encargado de promover a investigación e producir pensamento crítico, pode funcionar como lugar de encontro entre diversas áreas da creación cultural: investigación, xestión, produción, exhibición renovando os relatos sobre, por exemplo, a arte galega, pero tamén axudando na produción de contidos, nas relacións interinstitucionais con espazos de pensamento, de produción, coleccións, departamentos de investigación das Universidades, etc. Un espazo orientado á educación, cohesión social e desenvolvemento sustentable.
- Fomentar importancia social do museo, que debe funcionar como modelo de desenvolvemento sustentable. Entender os museos como motor de desenvolvemento social –cuxa rendibilidade transcende o económico– implica situalos nun lugar relevante durante a planificación política e orzamentaria.
- Creación dunha Lei galega de museos que suporía un marco estratéxico de actuación para reordenar e regular os museos, crear organismos técnicos consultivos, impulsar o labor de investigación, de servizo público.

- Recuperar e actualizar o anteproxecto da Lei Galega de Museos (2008), no que participaron membros do propio Consello Galego de Museos. Un traballo elaborado de xeito colaborativo para mellorar a xestión e unificar un sector moi difícil de estruturar pola diferente natureza e titularidade.

SECTOR DO PATRIMONIO

- Promover campañas de sensibilización que conciencien á cidadanía da importancia do noso patrimonio, da súa conservación e das súas posibilidades para a sustentabilidade territorial e identitaria. Facer ver que o patrimonio é unha riqueza.
- Facilitar modelos legislativos e financeiros que permitan fórmulas de xestión do patrimonio por parte de entidades privadas sen ánimo de lucro (fundacións e asociacións).
- Promover proxectos que permitan o goce sustentable do patrimonio por parte da cidadanía, principalmente a local. Animar á investigación e difusión dos seus resultados, interpretándoos para a cidadanía creando vencellos coa súa identidade.
- Establecer modelos de control e avaliación do uso turístico do patrimonio, que permitan tomar medidas correctoras, se é o caso, e velar de xeito permanente pola súa conservación.
- Promover a formación continua de profesionais do ámbito dos estudos históricos, a etnografía, o turismo e a xestión cultural, que contribúa a implantar modelos eficientes e sustentables de xestión do patrimonio cultural.

SECTOR DAS ARTES VISUAIS

- Creación dun observatorio, dirixido profesionalmente, que nos permita coñecer e recoñecer os medios e recursos técnicos e humanos dos que se dispón na comunidade galega, así como plantexar solucións e estratexias que permitan aproveitar a nosa riqueza artística e as posibilidades das nosas infraestructuras en demasiadas ocasións infrautilizadas pola falta de medios humanos (que non pola falta de profesionais)
- Establecer estratexias que garantan e apoiem os traballos de investigación e creación expandidos no tempo e alén dos resultados meramente obxetuais, fomentando a experimentación e os proxectos asentados no contexto.

- Incorporar como marco de traballo profesional algún dos numerosos decálogos de Boas Prácticas no sector das Artes Visuais, así como premiar en convocatorias e concursos as entidades públicas e privadas que si o sigan.

SECTOR DO AUDIOVISUAL

- Aumentar os niveis de difusión do audiovisual galego entre a cidadanía de Galicia. Establecer mecanismos na liña da democratización cultural e do acceso da cidadanía de Galicia aos produtos audiovisuais feitos en Galicia, con investimento de fondos públicos, e que deberían contar cunha distribución maior e máis expandida.
- Establecer unha estratexia de alfabetización e dinamización audiovisual nas aulas, nun sistema educativo cun alto peso dos contidos tratados mediante soportes audiovisuais. Existen xa iniciativas e programas neste senso que podes servir como modelo a desenvolver (*Cinema en Curso, Olloboi, programa didáctico do Concello de Santiago...*).
- Apoiarse nas estruturas, programas e institucións xa existentes, reforzándoas, dotándoas de maiores medios e reforzando polo tanto o seu papel na sociedade galega. O *CGAI*, ou filмотeca galega, debería ter un papel fundamental como arquivo e plataforma de coñecemento das producións audiovisuais galegas por exemplo nos centros de ensino, dotándoo de recursos e dun plan estratéxico de acción.
- Avanzar na implementación do programa *CINEMAS DE GALICIA*, para que acade máis concellos favorecendo a democratización no acceso á produción audiovisual, nunha expansión xeográfica dos espazos de exhibición e tamén do achegamento das producións a novos públicos.
- Promoción das axudas ao talento dentro do monto total das axudas á produción audiovisual, así como o artellamento de mecanismos para que as obras xurdidas desta liña de axudas sexan finalmente producidas.
- A Radio Televisión Pública de Galicia foi e segue sendo un dos piares fundamentais no apoio, promoción e difusión do audiovisual galego. Cómpre mellorar a aposta que dende a Corporación se fai polo audiovisual galego máis alá da ficción televisiva, e o uso do *prime time* en, por exemplo, a segunda canle, para dar difusión ás producións xurdidas dun movemento tan recoñecido internacionalmente como o Novo Cinema Galego.

ACHEGAS DE ÁMBITO TRANSVERSAL

A continuación indícanse achegas que atinxenao conxunto dos diferentes ámbitos culturais:

- Co obxectivo común de chegar a novas audiencias e de impulsar a creación artística e a innovación cultural, é preciso promover novos paradigmas culturais, coa finalidade de crear un novo público, consumidor de arte contemporáneo e ávido de novas e diferentes experiencias.
- Revisar, corregir e reformular as liñas de axudas propostas dende AGADIC por non estar focalizadas en potenciar as liñas estratéxicas propostas da ECG21.
- Creación dun sistema de becas artísticas para a creación tanto de artistas individuais como a nivel de proxectos artísticos e que permitan dotalos de financiamento ao longo de todo o proceso creativo.
- Establecemento e fornecemento de redes de instalacións e programacións culturais. Evitar localismos e programacións febles con escasa incidencia sociocultural e ineficiencia na xestión de recursos públicos.
- Traballar no desenvolvemento dun contorno social axeitado que favoreza novas liñas de financiamento da cultura (patrocinio, mecenado, pagamento do consumo cultural...) evitando unha excesiva dependencia do diñeiro público.
- Creación dunha marca colectiva que englobe a todas as empresas galegas que achegan fondos ao mecenado e ao patrocinio cultura.
- Promover nas liñas estratéxicas unha maior “conexión” entre as diversas disciplinas culturais. Cada vez existe unha maior interdisciplinabilidade dos creadores e creadoras, e boa parte dos produtos culturais de consumo conteñen varias destas especialidades. Evitar a atomización da cultura.
- Favorecer que institucións como o CGAC, o CDG, o CCG ou o CGAI, entre outros, teñan estratexias de promoción das súas producións, actividades ou programacións, para aproximarse a novos públicos e ao ensino, propiciando un maior coñecemento da produción cultural galega actual e incidindo na creación dunha identidade cultural arraigada no noso.
- Ter en conta nas novas normas legislativas, as singularidades da xestión e do eido cultural, sobre todo a protagonizada polos cidadáns, para garantir o desenvolvemento da cultura popular e de base.

- Establecer medidas legislativas de apoio ao colectivo de creadores e artistas, consensuando un estatuto do artista, que lles permita, entre outras moitas medidas indispensables para o colectivo profesional da cultura, recibir compensacións económicas pola súas creacións durante a xubilación sen prexuízo dos seus beneficios en material social, ou que contemple o réxime laboral discontinuo e de ingresos ao que se ven obrigados moitos creadores e intérpretes.
- Dar pulo á formación en todas as vertentes da cultura e en todos os niveis educativos, incluídos os informais. Deberá ser unha formación para todos os niveis profesionais dos oficios que interveñen na creación e na difusión cultural. Con esta formación débense perseguir os niveis de excelencia desexados para todos os ámbitos da cultura.
- Favorecer e dar pulo á formación cultural de base (musical, escénica, folclórica, plástica...), considerándoa como xeradora de públicos críticos, como berce para futuros profesionais e como conservadora e difusora da cultura propia de Galicia.

Santiago de Compostela, 8 de agosto de 2018

Asociación Galega de Profesionais da Xestión Cultural
info@xestoresculturais.gal